



Eindverantwoording

Resultaten van de samenwerking tussen gemeente Ridderkerk
& Diversion ter preventie van schulden onder jongeren
1 januari 2023 t/m 31 december 2023





RIDDERKERK



MoneyWays in gemeente Ridderkerk

School	Niveau	Periode van deelname	Aantal klassen
Maxima College	Praktijkonderwijs + VMBO Time Out	April 2023	4
Portus Farel College	VMBO Basis + Kader	December 2023	6
TOTAAL			10

MoneyWays: schuldenpreventieprogramma voor jongeren

In 2012 ontwikkelden het Nibud en Diversion naar aanleiding van een groeiend aantal vragen en signalen een gastlesprogramma ter preventie van schulden onder jongeren: MoneyWays. In drie gastlessen gaan peer educators het gesprek aan met jongeren in de klas, waarbij ze hun kennis delen en geldproblemen- en schulden bespreekbaar maken.

Dankzij uw financiering ontvingen ook jongeren in Ridderkerk financiële educatie

We zijn verheugd met u samen te werken aan de preventie van schulden onder jongeren. Dankzij uw financiering konden wij tussen 1 januari en 31 december 2023 aan 10 klassen MoneyWays-lessen geven.

We hebben 10 klassen uitgevoerd op 2 verschillende scholen

In totaal hebben we **10 klassen uitgevoerd**. Hiermee hebben we aan ongeveer **200 jongeren** financiële educatie kunnen geven. Een mooi resultaat! Deze jongeren zaten verspreid over 2 verschillende scholen. De tabel hier rechts geeft een overzicht van de verschillende klassen die we hebben uitgevoerd dankzij uw financiering in 2023.

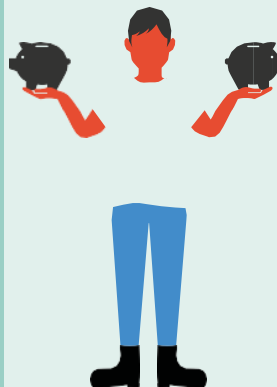
Vooruitblik

De relevantie van financiële educatie blijft onverminderd groot én staat gelukkig steeds meer op de radar van gemeenten en

Beoordeling MoneyWays-lessen

De docent van het Maxima College beoordeelde de 4 klassen met een **9**. De docent was met name te spreken over het enthousiasme van de peer educators. Hij prees hun vermogen de stof op een duidelijke en toegankelijke manier over te brengen. Daarnaast wisten de peer educators goed hoe zij de stof moesten aanpassen per niveau. De jongeren kunnen volgens de docent door het volgen van de lessen beter nadenken over hun geldkeuzes en zien beter in hoe je kunt voorkomen dat je in de schulden raakt. Ook voelden de jongeren zich snel comfortabel bij de peer educators waardoor er mooie open gespreken op gang kwamen over hun eigen financiële keuzes.

De docent van het Portus Farel College beoordeelde de 6 klassen met een **6**. De docent was tevreden over de inhoud van de les. Met name de les over budgetteren sloeg erg aan. Helaas viel de aansluiting tussen de peer educators en de jongeren tegen. Dit had verschillende redenen. Ten eerste stond een peer educator één van de lessen alleen voor de klas vanwege het last-minute uitvallen van de andere peer. Daarnaast merkte de docent op dat er een verschil bestond tussen de peer educators en de jongeren qua levensstijl en uitgavepatroon. Wij geven de peer educators didactische tips mee om wanneer dit zich voordoet nog altijd het gesprek aan te gaan om naar overeenkomsten te zoeken. Helaas was dit bij deze lessenreeks en verbeterpunt. Sinds deze lessenreeks letten wij er extra op om na de eerste les goed met de peer educators te bespreken hoe zij een betere aansluiting kunnen krijgen met de klas.



scholen. Alle docenten die afgelopen jaar hebben meegedaan aan MoneyWays hebben aangegeven graag weer mee te willen doen in het nieuwe jaar. Inmiddels zijn de gemeente Ridderkerk en Diversion een nieuwe samenwerking aangegaan voor 10 klassen op het voortgezet onderwijs en het mbo met een einddatum van 31 december 2024.



Behaalde doelen

Jongeren weten beter waar ze terecht kunnen voor hulp

Sinds twee jaar hebben we als vast onderdeel in de derde les het lesonderdeel 'Stap naar Hulp' toegevoegd. Hierin bespreken de peer educators het belang van hulp vragen en bij wie ze terecht kunnen in hun directe omgeving, op school en in de gemeente. Docenten zijn het er mee eens dat de leerlingen nu beter weten waar zij terecht kunnen voor hulp. Of de jongeren ook daadwerkelijk om hulp vragen, daar zijn de docenten niet zeker van. Een docent van het Maxima College denkt van wel, maar dat dit waarschijnlijk nog wel via het schoolsysteem zal gaan. Daarnaast geeft een docent van het Portus Farel College aan dat 'herhaling op het mbo nodig is om ervoor te zorgen dat [jongeren] zich bewust zijn van waar, wanneer en dat ze deze hulp kunnen zoeken'. De meeste leerlingen zijn momenteel nog te jong om al deze denkstappen te maken volgens de docent. MoneyWays streeft ernaar om in ieder geval jongeren mee te geven dat hulp vragen mogelijk en belangrijk is.

"Ik was erg onder de indruk van hoe snel de leerlingen zich comfortabel voelden om over geldzaken te praten."

– Docent van het Maxima College

Voor bepaalde jongeren is de drempel verlaagd om over geld en geldproblemen te praten

MoneyWays heeft als doel het taboe op geldzaken te doorbreken. De peer educators spelen hierin een belangrijke rol. De persoonlijke en veilige sfeer die zij creëren, zorgt ervoor dat de drempel wordt verlaagd om over dit onderwerp te praten. Een docent van het Maxima College was onder de indruk van de snelheid waarmee leerlingen zich comfortabel voelden om over geldzaken te praten. Wel merkt zij op dat deze doelgroep nog steeds goed is in hun problemen te verbergen. Een docent van het Portus Farel College gaf aan dat zij het gevoel had dat de drempel bij haar leerlingen niet was verlaagd. Dit had er voornamelijk mee te maken dat 'niet arm over te komen' erg speelt bij deze leerlingen. Het is lastig om deze tendens te doorbreken. Desondanks gaf een peer educator aan dat tijdens de les een leerling aangaf niet over geld te praten, omdat de leerling dacht dat niemand haar kon helpen. Naderhand heeft de peer educator haar ervan kunnen overtuigen dat er altijd manieren zijn om geholpen te worden.

Gemiddeld cijfer voor de MoneyWays-lessen van docenten: 7,5

Jongeren hebben deels hun financiële kennis vergroot

Een belangrijk doel van de lessen is het vergroten van financiële kennis van jongeren. Een docent van het Maxima College merkte op dat haar leerlingen weinig kennis hadden over wat hen te wachten staat wanneer ze 18 jaar oud worden. In het lesonderdeel '18 Wat Nu!?' worden de belangrijkste zaken behandeld die jongeren moeten regelen wanneer zij 18 worden. Een docent gaf aan dat dit 'heel duidelijk werd uitgelegd, en kwam op een goed moment. Veel leerlingen worden binnenkort 18 en hebben deze informatie nodig.' Daarnaast zorgde ook de toegankelijkheid van de peer educators ervoor dat het 'persoonlijker is dan [bij] de docenten'. Ook dit zorgt ervoor dat kennis beter blijft hangen bij de leerlingen. Een docent van het Portus Farel College gaf aan dat deze vertrouwelijke band tussen peer

educator en leerling helaas miste. Volgens haar was een belangrijke reden hiervoor het verschil in visie op waar geld aan moet worden uitgegeven tussen de jongeren en de peer educators. De docent gaf aan dat zij het ermee eens is dat de kennis is vergroot van de jongeren, maar dat dit vorige jaren wel groter was doordat er een betere band tussen de peer educators en de jongeren was.

“Vooral ‘18 Wat Nu!?’ werd heel duidelijk uitgelegd, en kwam op een goed moment. Veel leerlingen worden binnenkort 18 en hebben deze informatie nodig.”

– Docent van het Maxima College

Jongeren hebben meer inzicht gekregen in hun financiële gedrag en financiële risico's. Docenten geven aan dat de jongeren na de lessen meer inzicht hebben gekregen in hun eigen financiële gedrag. Leerlingen van het Maxima College hebben van de lessen achteraf een leerbewijs gemaakt. Uit dit leerbewijs kon de docent opmaken dat er veel geleerd is en dat zij ook 'beter nadenken over hun geldkeuzes en problemen als schulden weten te vermijden'. Een docent van het Portus Farel College gaf aan dat de leerlingen zichtbaar geïnteresseerd waren in de begroting van de peer educators. Dit gaf de leerlingen ook inzicht in de eigen financiële keuzes. Als aandachtspunt gaf zij mee dat de stof dit jaar minder goed aansloot bij

de jonge doelgroep. MoneyWays streeft ernaar om iedere les zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de doelgroep. Dit doen wij door tijdens de intakegesprekken op te halen welke thema's er spelen. Daarbij hebben we voor elke doelgroep verschillende opdrachten klaar liggen. De peer educators kiezen vervolgens passende opdrachten voor de jongeren, die zijn aangepast aan hun niveau en interesses. Sinds deze feedback van de docent geven we de peer educators meer sturing in welke opdrachten zij kiezen, zodat deze altijd goed aansluit op de doelgroep.

“[De jongeren] denken beter na over hun geldkeuzes en [weten] problemen als schulden te vermijden.”

– Docent van het Maxima College



Signalen uit de klas

Afgelopen jaar gingen onze peer educators in meer dan 500 klassen door heel Nederland met jongeren in gesprek over geld. Hiermee haalden ze ook interessante signalen op rondom jongeren en geld. Welke thema's speelden afgelopen jaar? We zagen dat jongeren erg gevoelig zijn voor 'snel geld verdienen'. Ze zijn zich echter niet altijd bewust van de risico's. Ook zagen we dat steeds meer jongeren in de problemen komen door achteraf betalen. Tot slot zagen we dat de inflatie afgelopen jaar ook een effect heeft op jongeren.

Sociale media zorgen ervoor dat jongeren vaker worden verleid tot het snelle geld

Dit schooljaar ontvangen wij steeds vaker signalen dat jongeren niet alleen de ambitie hebben om rijk te worden, maar snel geld verdienen zien als een carrière pad. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft zorgen uitgesproken over 'finfluencers', financiële influencers die als zelfverklaarde succesvolle ondernemers cursussen en trainingen aanbieden over hoe je snel rijk kan worden. De drang om snel rijk te worden zorgt ervoor dat jongeren steeds meer risico's nemen op financieel gebied. Zij willen – vaak door middel van risicovolle aandelen, online gokken of ondernemen – financieel succes behalen. In grote steden en grensgemeenten zien we daarnaast dat jongeren zich laten ronselen door (drugs)criminelen om klusjes uit te voeren. Tijdens de lessen proberen we de jongeren bewust te maken van de mogelijke risico's, bespreken we de rol die je omgeving speelt en besteden we daarnaast aandacht aan hoe groepsdruk effect kan hebben op keuzes die je maakt om geld te verdienen.

Flinke stijging online gokken na invoering wet 'Kansspelen op afstand'

Sinds de recente wijzigingen in de Wet Kansspelen op afstand (per 1 oktober 2021) is online gokken legaal geworden voor volwassenen. Na een jaar blijkt dat één op de vijf jongvolwassenen tussen 18 en 23 jaar een spelersaccount heeft, met een gemiddeld maandelijks verlies van 153 euro per account. Deskundigen, waaronder het expertisecentrum Slicks, maken zich zorgen over de mogelijke toename van gokverslaving onder jongeren, en wijzen op het gebrek aan serieuze preventiemaatregelen van gokbedrijven. Door de grote hoeveelheid reclames en

Inflatie raakt jongeren op verschillende manieren

De inflatie waar Nederland in 2022 mee te maken kreeg raakte iedereen, maar jongvolwassenen nog bijna het meest. Onderzoek van het Nibud (2022) wijst uit dat bijna de helft van de jongeren in Nederland moeite heeft met rondkomen. In 2018 was dit nog 36 procent. Tijdens onze MoneyWays-lessen zien we de gevolgen van inflatie op verschillende manieren terug. Allereerst geven jongeren aan dat ze het effect van de inflatie merken op hun eigen budget. Ze merken dat spullen die zij aanschaffen opeens veel duurder zijn geworden. Zo zei een student op het mbo tijdens een MoneyWaysles: 'Vroeger was mijn trainingspak 150 euro en nu wel 230 euro.' Daarnaast zien we steeds vaker dat jongeren, als gevolg van de stijgende inflatie, meer gaan werken naast hun opleiding. Dit botst soms met de lessen op school en kan zelfs leiden tot studievertraging. Ook zijn er jongeren die vooral thuis de gevolgen van inflatie merken. Hun ouders hebben ineens minder te besteden, waardoor sommige dingen als nieuwe kleren of lekkere dingen kopen opeens niet meer mogen. Zo vertelde een leerling in de klas dat haar gezin op een gegeven moment niet genoeg eten meer kon kopen, dus dat ze nu extra goed op haar geld let. Dit zijn verhalen die klasgenoten normaal gesproken niet snel met elkaar delen. De veilige omgeving die de peer educators creëren, maakt dat jongeren hun eigen geldzorgen en problemen delen in de klas.

Achteraf betalen zorgt steeds vaker voor financiële problemen

Bij MoneyWays merken we in de lessen dat achteraf betalen door veel jongeren als een gewoon betaalmiddel wordt gezien. Er wordt geadverteerd met 'gratis achteraf betalen', maar de kosten voor te laat betalen zijn vaak niet goed gecommuniceerd. Daarnaast zijn jongeren zich er niet van bewust dat zij een schuld aangaan, waarbij wordt ingespeeld op het korte termijn denken van jongeren. De vele betaalregelingen zorgen ervoor dat zij vaak het overzicht van hun financiën verliezen en de rekening vergeten te betalen. Een student gaf tijdens de les aan: 'Ik heb teveel besteld met Afterpay, ik loop helemaal vast.' Dit leidt tot boetes die in sommigen gevallen hoger zijn

campagnes bestaat daarnaast het risico dat online gokken genormaliseerd wordt. Dit zien we ook tijdens de lessen: veel jongeren doen aan online gokken, voornamelijk aan Toto. De peer educators gaan tijdens de lessen het gesprek aan met jongeren in de klas, waarbij ze de risico's van online gokken benadrukken, evenals de sociaal-emotionele aspecten zoals groepsdruk.

dan het oorspronkelijke bedrag. Ook zien wij dat er schaamte heerst rondom de schulden die zijn gemaakt waardoor er te laat om hulp gevraagd wordt en boetes snel oplopen. Tijdens de MoneyWays-lessen gaan de peer educators actief het gesprek aan met jongeren om zo de taboesfeer weg te nemen. Daarnaast wijzen we hen op de risico's van achteraf betalen en waar zij terecht kunnen voor hulp.



Lessons learned



Diversion

De lesonderdelen visueel gemaakt voor Praktijkonderwijs

Voor leerlingen in het praktijkonderwijs hebben we specifieke lesonderdelen visueel gemaakt. We kregen het signaal dat sommige uitleg lastig te begrijpen was, dus hebben we ervoor gekozen om complexe concepten in de vorm van duidelijke afbeeldingen op onze PowerPoints te presenteren. Deze visuele aanpak helpt praktijkonderwijsleerlingen om de lesstof beter te begrijpen en te onthouden. Daarnaast hebben we tekst op de slides bondiger opgeschreven en op B1-niveau zodat dit makkelijker leesbaar is voor deze leerlingen.

We houden de ontwikkelingen van inflatie scherp in de gaten

Zoals aangegeven bij de signalen uit de klas, heeft bijna de helft van de jongeren in Nederland momenteel moeite met rondkomen door de inflatie. Ook tijdens de MoneyWays-lessen horen we steeds meer verhalen over de gevolgen van inflatie. Komende periode zullen wij de signalen die we ontvangen van docenten, jongeren en peer educators blijven monitoren. Indien nodig, bekijken we op welke manier we dit in het lesprogramma willen opnemen.

Elk jaar blijven we, samen met u als partner, werken aan het verbeteren van de impact van MoneyWays. We gebruiken de evaluaties van peer educators, docenten en jongeren als maatstaf en input om het programma continu aan te scherpen. Naar aanleiding van de gedraaide lessen afgelopen jaar en de input die we in uw gemeente van docenten, jongeren, peer educators en u hebben gekregen, hebben we enkele punten opgehaald waar we ons het komend jaar op willen focussen. Zo hebben we meerdere aanpassingen gedaan in ons lesmateriaal om de lessen beter aan te laten sluiten op verschillende doelgroepen; we ontwikkelden nieuwe geldkrakers, voegden een thema-opdracht over sparen toe en maakten de lesonderdelen op het Praktijkonderwijs visueler. Daarnaast houden we de ontwikkelingen rondom inflatie scherp in de gaten, en passen ons lesprogramma (wanneer relevant) daarop aan.

Betere aansluiting van onze lessen op de verschillende doelgroepen Op basis van de feedback van docenten en onze peer educators hebben we verschillende aanpassingen in het lesmateriaal gedaan om onze lessen nog beter af te stemmen op verschillende doelgroepen. Dit hebben we op verschillende manieren gedaan:

Aangepaste geldkrakers: bredere thematiek en meer diepgang in de thema's

Bij het lesonderdeel Geldkrakers lezen de jongeren een fictieve casus over een bepaald thema en beantwoorden ze hier vragen over. In ons vernieuwde geldkrakers-onderdeel hebben we diverse thema's samengevoegd, waardoor er tijdens de lessen meerdere onderwerpen aan bod komen. Daarnaast pasten we de vorm aan, waarbij we onder andere waardenverkenningen toevoegden om meer de diepte in te kunnen gaan bij een thema. Specifiek bij evaluaties van havo/vwo-klassen vingen we signalen op dat hier behoefte aan was. Tijdens de waardenverkenningen onderzoeken jongeren hun persoonlijke waarden die van invloed kunnen zijn op de financiële keuzes die ze maken.

Nieuwe Thema-opdracht over Sparen

Bij het lesonderdeel Thema's kiezen de jongeren een thema waar ze tijdens de les dieper op in willen gaan. Speciaal voor jongere doelgroepen, met name 3 vmbo-leerlingen, hebben we een nieuwe thema-opdracht over sparen toegevoegd. We merkten dat veel bestaande thema-opdrachten zoals '18 wat nu?' en

'studiefinanciering' niet goed aansloten bij deze groep. Sparen vormt vaak de eerste stap om financiële vaardigheden te ontwikkelen en is daarom een goed onderwerp om op te focussen voor deze jongeren.

